

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Boverket
remiss@boverket.se

YTTRANDE
Dnr 2747/2019

Angående remitterat förslag till Boverkets föreskrifter om skydd mot buller i byggnader och förslag till ändring i Boverkets byggregler, dnr 2747/2019

Samfundet S:t Erik anser att Boverkets nya förslag till modell för byggregler ska skickas ut på remiss.

De övergripande bestämmelserna om fackmannamässighet och tillämpning av vedertagna metoder vid projektering, genomförande och kontroll av nya eller ändrade byggnader är bra men de behöver anpassas för små projekt för att undvika onödiga kostnader och byråkrati.

Samma krav på bullerskydd bör ställas i hela bostaden. Bullerkraven från trapphus och korridorer får inte sänkas. Utrymmen för hygien och matlagning ska inte undantas.

Kraven på varsamhet vid ändring av byggnader är bra men kriterierna för vad som är särskilt värdefullt ur kulturhistorisk eller historisk synpunkt bör utvidgas till att omfatta samlade stads- eller bebyggelsemiljöer.

Boverkets förslag till ny regelmodell konkretiseras i förslag till föreskrifter för bullerskydd i byggnader

Boverket har remitterat ett förslag till författning med föreskrifter om skydd mot buller i byggnader tillsammans med en åtföljande konsekvensbeskrivning. Boverket har samtidigt, utan föregående remiss, redovisat en helt ny modell för Boverkets byggregler till regeringen.

Förslaget till nya föreskrifter bygger på den nya regelmodell för Boverkets byggregler som har arbetats fram inom ramen för ett regeringsuppdrag till Boverket, att se över bygg- och konstruktionsreglerna. Vi har uppfattat att de nya föreslagna föreskrifterna om skydd mot buller i byggnader är en tillämpning av den nya regelmodellen för byggregler och att detta förslag ska fungera som prototyp för kommande förändringar av övriga byggregler. Enligt konsekvensbeskrivningen är avsikten med den nya regelmodellen bland annat att förbättra byggssektorns förutsättningar att utveckla innovativa lösningar som skapar mervärde och uppfyller det tekniska egenskapskravet om – i just detta remitterade förslaget till nya föreskrifter – skydd mot buller i byggnader.

Boverkets förslag till nya föreskrifter om skydd mot buller i byggnader handlar om krav på byggnadernas invändiga miljö. Föreskrifterna ska inte sammanblandas med bestämmelserna i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, som handlar om markens lämplighet för bebyggelse.

Samfundets S:t Eriks kommentarer

Remittera förslaget till ny modell för Boverkets byggregler

Den nya regelmodellen innebär en mycket stor förändring jämfört med tidigare regelhierarki. Detta framgår inte av det remitterade materialet. Boverket tycks förlita sig på att den föreslagna ändringen är väl förberedd och allmänt känd.

Samfundet S:t Erik är en ideell förening. Vi har tillsammans med Urban City Research seriöst försökt att följa upp hur föreslagna och beslutade förändringar i Plan och bygglagen (PBL), och den regelhierarki som styr tillämpningen av PBL, utvecklats under något decennium, en uppgift

som visat sig vara komplicerad. Vi kan dock konstatera att kommunernas roll trendmässigt försvagats efterhand, och därmed medborgarnas möjligheter till insyn och delaktighet, medan de stora byggföretagens inflytande har stärkts. Samtidigt har det skett en anpassning till EU:s gemensamma regelkultur inklusive ökad standardisering och CE-märkning av byggprodukter.

I Sverige sker ett omfattande byggande. De flesta byggherrar är små, vi har ett mycket stort antal små byggföretagare och alla kommuner, stora som små, hanterar plan- och bygglovsärenden. Förslag till förändringar av Boverkets byggregler är av stort allmänt intresse. Dessa behöver kommuniceras på ett brett och tydligt sätt och inte som nu diskuteras internt inom byggsektorn för att sedan redovisas direkt till regeringskansliet samtidigt som en stramt hållen remiss av utpräglad teknisk karaktär i fråga om bullerskydd skickas ut.

Samfundet S:t Erik anser att

- detta genomgripande förslag till förändring av byggregelmodellen bör redovisas på ett för allmänheten begripligt sätt och remitteras!

De övergripande bestämmelserna behöver nyanseras

I förslaget till föreskrifter om bullerskydd finns ett inledande kapitel som benämns ”övergripande bestämmelser”. Vi har uppfattat att detta kapitel är avsett att återkomma i samtliga tioalet tänkta blivande föreskrifter, om än i anpassad form beroende på vilken teknisk företeelse som den aktuella föreskriften avser.

I kapitlet föreskrivs krav på att projektering, förundersökning och utförande ifråga om skydd mot buller i byggnader ska utföras på ett fackmässigt sätt. Enligt den remitterade konsekvensbeskrivningen medför detta att dimensionering genom beräkningar, provningar eller mätningar ska baseras på vedertagna metoder och likaså att de kontroller som utförs med hjälp av provning, mätning eller besiktning i den färdiga byggnaden ska baseras på vedertagna metoder.

De föreslagna nya föreskrifterna om skydd mot buller i byggnader utgår enligt den remitterade konsekvensbeskrivningen ifrån att projekteringen ska dokumenteras, om detta inte är uppenbart obehövligt. Syftet med att införa dessa krav som föreskrift är att tydliggöra byggherrens ansvar för en kvalitativ byggprocess. Detta för att motverka en snedvriden och osund konkurrens på marknaden för projektering och utförande av skydd mot buller i byggnader

Vi kan konstatera att ansvaret för denna typ av kontroll togs över av byggherren för många år sedan (1995) och att det aktuella förslaget innebär att det nu ska ställas skärpta krav på fackmannamässigt utförande från byggherrens sida genom att de tidigare allmänna råden föreslås bli krav. Detta kan väntas leda till ökad efterfrågan på kvalificerade experttjänster, som bullertekniska specialister. På motsvarande sätt är det rimligt att förutse en ökad efterfrågan på konsultinsatser inom andra specialistområden som energi, tillgänglighet eller brand till följd av kommande föreskrifter.

Vi noterar att författningsförslaget innebär att också små aktörer, som villaägare och bostadsrättsföreningar, kommer att behöva involvera – och bekosta – specialister i en omfattning som de inte behövt göra tidigare. Enligt författningsförslaget får mindre avvikelser göras från föreskrifterna i enskilda fall. Förutsättningen är att det finns särskilda skäl, att byggnaden ändå kan antas bli tekniskt tillfredsställande och att det inte finns någon avsevärd olägenhet från annan synpunkt.

Samfundet S:t Erik

- välkomnar skärpta krav på professionalitet vid projektering, genomförande och kontroll av bygginvesteringar. Det bör även skapa möjligheter för arkitekter och byggnadsantikvarier att få ett utökat inflytande vilket vore välkommet.
- anser att tillämpningen av den föreslagna författningen måste kunna avpassas efter projektets storlek, annars riskeras onödig byråkrati. Mindre avvikelser behöver kunna medges från föreskrifterna vid handläggning av små och enkla projekt utan särskilda skäl.

Samma bullerskydd i hela bostaden

Enligt Boverkets redovisning är avsikten inte att i sak förändra kravnivån avseende skydd mot buller i byggnader jämfört med tidigare. Men författningsförslaget innebär ändå att några krav för bostäder skärps, medan några andra lättas.

Vi tolkar innebörden av Boverkets förslag om bullerskydd för bostäder så

- att kraven minskas vad gäller luftljudsisolering från trapphus och korridor till bostäder.
- att vissa krav för bostäder och äldreboende omformuleras och preciseras.
- att utrymmen för matlagning och hygien undantas från krav.

PBL anger ju att byggnader ska vara projekterade och utförda på ett sådant sätt att buller, som uppfattas av användarna eller andra personer i närheten av byggnaden, ligger på en nivå som inte medför en oacceptabel risk för dessa personers hälsa och som möjliggör sömn, vila och arbete under tillfredställande förhållanden. Vi noterar att Boverket valt att stödja sig på Folkhälsomyndigheten vid utarbetandet av författningen.

Trots detta föreslår Boverket lägre krav på bullerskydd i bostäder än tidigare vilket förvånar. Buller påverkar hälsan negativt på flera sätt, inte minst den stressrelaterade ohälsan som har blivit mer omfattande. Många har ett stort behov av återhämtning och vila i en tyst miljö. Det handlar inte bara om sömn. Störande buller från exempelvis grannar, ventilation, hissar och reparationsarbeten bidrar till att stressen ökar. Man vill inte ha störande ljud från trapphus och korridorer hemma i sin bostad. Det har också blivit vanligare att flera bor tillsammans i stora hushåll. Då är möjligheterna till enskildhet och stillhet begränsade. Badrum är inte bara till för hygien, de har även en rekreativ funktion. Tiden för personlig hygien är också en stund för enskildhet. Matlagning kräver koncentration. Dessa utrymmen ska inte vara bullerstörda.

Samfundet S:t Erik anser att

- hittills gällande krav vad gäller luftljudsisolering från trapphus och korridor till bostäder ska bibehållas.
- även utrymmen för matlagning och hygien ska omfattas av samma krav på bullerskydd som resten av bostaden. Hela bostaden, även entré, kök och hygienutrymmen, behöver skyddas mot buller.

Kriterier för särskilt värdefull bebyggelse ur kulturhistorisk eller historisk synpunkt borde avse hela miljöer

Författningsförslaget innehåller föreskrifter till 8 kap. 7 § PBL (2010:900) om ändring av byggnader. Vid ändring av byggnad ska hänsyn tas till varsamhetskravet enligt 8 kap. 17 § PBL för att kunna fastställa i vilken mån det finns skäl att göra avsteg ifrån och anpassa de krav som gäller vid uppförande av ny byggnad. Avser åtgärden dessutom en särskilt värdefull byggnad, enligt 8 kap. 13 § PBL, gäller även förvanskningförbudet.

I konsekvensutredningen betonas att tillämpningen av varsamhetskravet och förvanskningförbudet är av central betydelse, när det gäller att fastslå kravnivån för skydd mot buller vid ändring av byggnad. Det kan påverka vilka åtgärder som är möjliga att utföra. Förslaget innebär således att Boverkets nuvarande allmänna råd om varsamhet och förbud mot förvanskning blir krav. Det är en skärpning jämfört med dagens förhållanden.

I förslaget till nya föreskrifter anges specifika kriterier mot vilka bedömningen av om en byggnad är särskilt värdefull ur kulturhistorisk eller historisk synpunkt ska göras:

1. Byggnaden tydliggör tidigare samhällsförhållanden genom att
 - a) byggnaden representerar en tidigare vanlig byggnadskategori eller konstruktion som nu har blivit sällsynt,
 - b) byggnaden belyser tidigare bostadsförhållanden, sociala och ekonomiska villkor, arbetsförhållanden, olika gruppers livsvillkor, stadsbyggnadsideal eller arkitektoniska ideal samt värderingar och tankemönster, eller
 - c) byggnaden har representerat en för lokalsamhället viktig funktion eller verksamhet.
2. Byggnaden tydliggör samhällsutvecklingen genom att
 - a) byggnaden genom sin funktion illustrerar ett väsentligt skeende eller en väsentlig samhällsföreteelse,
 - b) byggnaden har tjänat som förebild eller på annat sätt varit uppmärksam i sin samtid, eller
 - c) byggnaden präglas av en stark arkitektonisk idé.
3. Byggnaden i sig utgör en källa till kunskap om sin tids material, teknik och utförande.
4. Byggnaden värderas högt i ett lokalt sammanhang genom att den har haft stor betydelse i ortens sociala liv eller för ortens identitet eller i lokala traditioner.

En byggnad kan anses vara särskilt värdefull från konstnärlig synpunkt genom att den uppvisar särskilda estetiska kvaliteter eller har en hög ambitionsnivå med avseende på arkitektonisk gestaltning eller i utförande och materialval eller i konstnärlig gestaltning och utsmyckning.

En byggnad kan anses vara särskilt värdefull från miljömässig synpunkt genom att den utgör en del av ett bebyggelseområde som kan anses särskilt värdefullt enligt första stycket eller andra stycket.

För att en byggnad ska anses vara särskilt värdefull ska byggnaden särskilt väl belysa ett visst förhållande eller i sitt sammanhang ha få motsvarigheter som kan belysa samma förhållande.

En byggnad från tiden före 1920-talets bebyggelseexpansion, som har sin huvudsakliga karaktär bevarad, ska anses vara särskilt värdefulla om inte annat visas.

Vi konstaterar att dessa kriterier utesluter att även andra byggnader och anläggningar kan vara särskilt värdefulla för den samlade stads- eller bebyggelsemiljön än sådana byggnader som uttalat klassats som särskilt värdefulla ur kulturhistorisk eller historisk synpunkt. Även den föreslagna paragrafen om förvanskning, §6, begränsas till särskilt värdefulla byggnader.

Kapitlet innehåller bestämmelser om hur kraven vid uppförandet av nya byggnader får anpassas, och avsteg från kraven göras, vid ändring av byggnader. Då ska den ändrade delen uppfylla angivna krav men kraven får anpassas och avsteg från kraven får bland annat göras om det ”behövs för att ett annat utformnings- eller tekniskt egenskapskrav ska kunna tillgodoses på en godtagbar nivå”.

Enligt Boverket är det byggherren som ansvarar för avvägningen mellan skilda krav, men kommunen kan vägra ge startbesked eller vidta annan åtgärd.

Samfundet S:t Erik anser att

- förslaget till nya regler är tydligare och att de kulturhistoriska intressena stärks genom att de nuvarande allmänna råden föreslås bli krav.
- begränsningen till enskilda byggnader, istället för till samlade stads- eller bebyggelsemiljöer, i fråga om kriterier för vad som är värdefull ur kulturhistorisk eller historisk synpunkt är olycklig. Detta är allvarligt ifall det nu remitterade förslaget ska fungera som en prototyp för Boverkets nya regelmodell inför kommande författningar.
- begränsningen till särskilt värdefulla byggnader innebär en kraftig försvagning jämfört med praxis i tolkning av gällande BBR. Kriterierna bör utvidgas till att gälla samlade helhetsmiljöer.

Samfundet S:t Erik anser sammanfattningsvis att Boverkets nya förslag till modell för byggregler ska skickas ut på remiss.

De övergripande bestämmelserna om fackmannamässighet och tillämpning av vedertagna metoder vid projektering, genomförande och kontroll av nya eller ändrade byggnader är bra men de behöver avpassas för små projekt för att undvika onödiga kostnader och byråkrati.

Samma krav på bullerskydd bör ställas i hela bostaden. Bullerkraven från trapphus och korridorer får inte sänkas. Utrymmen för hygien och matlagning ska inte undantas.

Kraven på varsamhet vid ändring av byggnader är bra men kriterierna för vad som är särskilt värdefullt ur kulturhistorisk eller historisk synpunkt bör utvidgas till att omfatta samlade stads- eller bebyggelsemiljöer.

Stockholm den 8 mars 2021

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice ordförande